

NATUR- OCH TRAFIKPROCESSENS MILJÖBERÄTTELSE

Enligt kravstandarden Svensk Miljöbas

2018-04-03

Nacka kommun

Sammanfattning

Svensk Miljöbas (SMB) är en nationell standard för miljödiplomering av små och medelstora företag/verksamheter. För att miljödiplomeras krävs ett systematiskt förbättringsarbete i den egna verksamheten.

Kraven i Svensk Miljöbas Nacka bygger på centrala delar i den internationella miljöledningsstandarden ISO 14 001. Den stora skillnaden är att miljödiplomeringen har lägre dokumentationskrav och fokus på konkreta miljöförbättringar och miljöutbildning.

Svensk Miljöbas är en ideell förening som förvaltar och utvecklar nationella kravstandarder för utfärdare, revisorer och verksamheter. Medlemmar i SMB består av såväl kommuner som privata aktörer.

Miljöberättelsen beskriver inledningsvis verksamhetens organisation, huvudsakliga verksamhet och syfte. Därefter beskrivs verksamhetens mest betydande miljöpåverkan. Gällande styrdokument listas, såsom policys och strategier exempelvis medarbetarpolicy, upphandlingspolicy, riktlinjer för användning av bilar etc. Vidare beskrivs de lokala miljömålen med aktiviteter utifrån de påverkansfaktorer som verksamheten identifierat som betydande. En förteckning av både genomförda och planerade miljöutbildningar ska finnas.

Natur- och trafikprocessens miljöpåverkan har inventerats under 2011 - 2015. Genom riskbedömning identifierades sedan de betydande miljöaspektsområdena i verksamheten;

1. Kompetens, utbildning och information
2. Inköp och upphandling
3. Transporter och resor
4. Energi
5. Farligt avfall
6. Kemikalier

Kommunens ansvar för de frågor inom taxekollektivens områden som inte överförts till bolag, ligger kvar hos kommunstyrelsen respektive natur- och trafik-nämnden enligt gällande VA- respektive avfallspolicys. Underlag till beslut i sådana frågor tas för närvarande fram av personal inom VA- och avfallsbolaget.

Det har under 2017 varit fler omorganisationer inom Natur och trafikprocessen. Den nya organisationen förväntas bättre svara mot behov när kommunal infrastruktur byggs ut kraftigt i det växande Nacka, effektivare samverkan vad gäller drift- och underhållsfrågor samt anpassa till av medarbetarna redan etablerade samverkansformer.

De enheter som i huvudsak arbetar inom natur- och trafikprocessen består till två tredjedelar av tjänstemän som sitter i stadshuset och knappt en tredjedel arbetar med operativt drift- och underhåll och har i huvudsak sin utgångspunkt i kommunens personalutrymmen och förråd i Duvnäs Utskog. Bland tjänstemännen i stadshuset finns påverkansmöjligheter främst när det gäller upphandling av entreprenader vid ny- och

ombyggnad och vid drift av kommunens infrastruktur inom vägar, gator, konstruktionsbyggnader, parker och natur. Ansvar för många av de betydande miljöaspekterna ligger på drift- och förvaltningsenheten.

Nackas miljöpolicy visar färdriktningen och ambitionsnivån övergripande för miljöarbetet inom kommunen. Konkreta miljömål med indikatorer har tagits fram under 2016 vilka följs upp centralt via en särskild miljömålskommitté och publiceras i miljöbarometern på kommunens hemsida. Detta strategiska miljöarbete har engagerat ett stort antal av medarbetarna inom natur- och trafikprocessen. Arbetet fortsätter under 2018, bl a inför arbetet med mål och budget 2019 – 2021, tillsammans med natur- och trafiknämndens ledamöter, där samtliga nämndens indikatorer ska vara synkroniserade med kommunens övergripande mål.

Nacka kommun som ovan

Dag Björklund
Trafik- och fastighetsdirektör
Ansvarig tjänsteman för natur- och trafikprocessen

Innehållsförteckning

1	Kontaktuppgifter och fakta	5
2	Organisation och verksamhet.....	5
2.1	Politiskt ansvar	5
2.2	Budget och uppföljning	5
2.3	Avgränsning.....	6
2.4	Miljögrupp.....	6
2.5	Miljöledningssystem.....	6
3	Miljöpåverkan	9
3.1	Nacka kommuns miljöpåverkan – översiktlig nulägesbeskrivning....	10
3.1.1	(1) Begränsad klimatpåverkan.....	10
3.1.2	(2) Frisk luft.....	10
3.1.3	(3) Giftfri miljö	11
3.1.4	(4) Rent vatten	11
3.1.5	(5) God bebyggd miljö	11
3.1.6	(6) Ett rikt växt- och djurliv	12
3.2	Natur- och trafikprocessens miljöpåverkan	12
4	Miljöprogram Natur- och trafikprocessens miljöstrategi..	13
5	Övergripande mål	15
6	Handlingsplan	16
6.1	Natur och trafiks gemensamma miljöåtaganden Fel! Bokmärket är inte definierat.	
6.2	Natur- och trafikprocessens enhetsspecifika miljöåtaganden.....	16
7	Indikatorer	17
8	Miljöförbättringar.....	17
9	Förteckning över genomgångna utbildningar	200

I Kontaktuppgifter och fakta

Adress:	Granitvägen 15, 131 81 Nacka
Telefon:	08-718 80 00
E-post:	Ulrika.forsberg@nacka.se
Miljöansvarig:	Ulrika Forsberg
Telefon:	08-718 80 00/070-431 98 41
Hemsida:	www.nacka.se
Organisationsnr:	212000–0167
Antal anställda:	Ca 80 personer
Omsättning:	Ca 218 mnkr (2017)

2 Organisation och verksamhet

Natur- och trafikprocessen svarar för att gemensamma funktioner och utrymme bidrar till att Nacka är en attraktiv kommun att leva och verka i oavsett om du bor eller arbetar här eller besöker oss tillfälligt. Du ska möta en välskött utemiljö, rent vatten och god framkomlighet.

2.1 Politiskt ansvar

Huvudansvaret för måluppfyllelse för respektive lokalt miljömål ska följa nämndernas ansvarsområden enligt antagna reglementen. Nämnderna ska i sin verksamhetsplanering anta nyckeltal och formulera konkreta åtgärder för måluppfyllelse. I årsbokslutet ska måluppfyllelsen redovisas. Det är viktigt för kommunens styrning och ledning att arbetet och uppföljningen av miljömålen inordnas i det samlade arbetet med mål och budget.

Genom att sprida ansvaret till nämnderna möjliggörs att miljömålsarbetet blir så realistiskt och verksamhetsanknutet som möjligt, samtidigt som respektive nämnd får ett ökat egenansvar och engagemang i aktiviteterna att nå sina mål. Arbetet med att ta fram åtgärder och följa upp nyckeltalen ska stödjas och samordnas av stadsledningskontoret.

Natur- och trafiknämnden har det politiska ansvaret att inom beslutad budget prioritera och följa upp aktiviteter som genomförs av tjänstemän inom ett antal organisatoriska enheter. Processen leds och utvecklas av natur- och trafikdirektören som också ser till att natur- och trafiknämnden får det stöd den behöver för att ta sitt ansvar. De enheter som i huvudsak verkar inom natur- och trafikprocessen efter bolagisering av VA- och avfallsverksamheterna och omorganisation är enheten för drift offentlig utemiljö, enheten för anläggningsprojekt och trafikenheten.

2.2 Budget och uppföljning

Uppföljning och planering sker kontinuerligt inom berörda enheter och rapporteras som bokslut och prognos/budget varje tertiäl till nämnden. Utfall av verksamheten inklusive måluppföljning rapporteras till och antas i natur- och trafiknämnden. Efter nämndens godkännande går rapporterna vidare i sammanställt skick till kommunfullmäktige.

Varje enhetschef ansvarar för att prioritera tilldelade resurser för enhetens uppdrag. Om ytterligare resurser krävs för uppdraget skall det påtalas och ytterligare resurser tillsättas

eller ambitionen justeras. I detta ingår likväl att fördelning av resurser för miljöåtgärder framkomna i samband med årlig utredning hanteras i den ordinarie budgetprocessen. Timmar nedlagda för det arbetet uppgår till ca 200 - 220 timmar /år av miljöansvarig och miljögrupp.

Miljömål föreslagna av natur- och trafiknämnden och beslutade av fullmäktige ska följas upp per tertial enligt ovan. Mål eller aktiviteter satta och beslutade inom enhet följs upp per enhet och stäms av och koordineras i natur- och trafikdirektörens ledningsgrupp för natur- och trafikprocessen. Ett flertal indikatorer är under omvärdering för koordinering med miljömålen och för att säkra mätbarheten.

2.3 Avgränsning

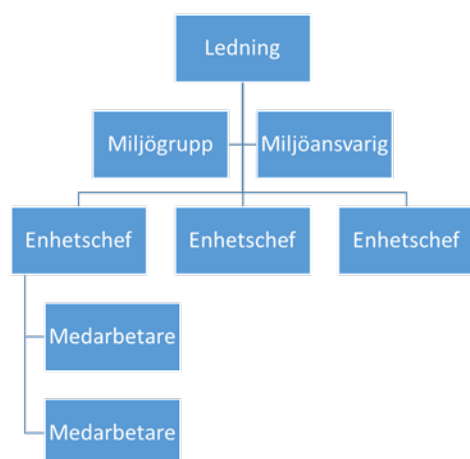
Miljöarbetet inom natur- och trafikprocessen avgränsas till de uppdrag som verksamheten är ålagd att ansvara för genom finansiering av natur- och trafiknämnden. Det innebär att samtliga uppdrag från natur- och trafiknämnden ska klara kraven i svensk miljöbas, detta oavsett uppdragen delegerats från natur- och trafiknämnden till någon enhet eller specifik befattning, t ex enhetschef eller direktör.

2.4 Miljögrupp

Miljöarbetet inom natur- och trafikprocessen organiseras genom att det finns en medarbetare från varje enhet som ingår i en miljögrupp, som miljöansvarig varit sammankallande till. Miljögruppen har träffats regelbundet och utbildats i standarden. Nyckelpersoner har utbildats i miljöbalken. Styrgrupp för miljöarbetet är natur- och trafikdirektörens ledningsgrupp. Enhetscheferna är ansvariga för miljöarbetet på sina enheter. Ytterst ansvarig tjänsteman är natur- och trafikdirektören.

2.5 Miljöledningssystem

Natur- och trafikprocessens miljöledningssystem läggs under 2018 in i Stratsys och rutiner kommer tas fram för att göra det tillgängligt för samtliga medarbetare. Under flik Arbetsstöd publiceras de rutiner som verksamheten själva tagit fram för att dokumentera miljösäkra arbetsförfaranden och handläggning. Verksamheten har även ett system (SMART – skydd mot alla risker och tillbud) som används för årliga riskbedömningar av arbetsmiljö, miljö och säkerhetsarbetet inom natur- och trafikprocessen. Alla enheter genomför årliga riskbedömningar och enhets- och/eller gruppchef är ansvarig för genomförande, resurstillsättning och uppföljning av att samtliga identifierade risker hanteras. I SMART har varje enhets-/gruppchef en handlingsplan som är tids- och målsatt. Natur- och trafikprocessens gemensamma handlingsplan med mål för och uppföljning av miljöarbetet har under första delen av 2018 implementerats i Stratsys. En rutin för avvikelsetlogg har skapats. Samtliga medarbetare har/ska gå utbildning i grundläggande miljökunskap, nyckelpersoner utbildas i miljöledning och miljölagstiftning. Miljögruppen har utbildats i Svensk miljöbas kravstandard. Illustration av organisation och ansvar framgår av bild nedan.

OMRÅDE/ ANSVAR	STRATSYS	SMART	MÅL/ AKTIVITER	RUTINER
Ledning	H	H	H	H
Miljögrupp	K	K	I	K
Miljöansvarig	U	I	I	K
Enhetschef	K	U	U	U
Medarbetare	I	K	K	K

H = Huvudansvarig för att aktiviteter utförs

U = Utför aktiviteter

K = Konsulteras (tvåvägskommunikation)

I = Informeras i efterhand (envägskommunikation)

Område	Aktiviteter
STRATSYS	<ul style="list-style-type: none"> Koppla miljömål till övergripande mål Definiera fokusområden Koppla indikatorer till mål Uppföljning, analys & rapportering Korrigerande åtgärder
SMART	<ul style="list-style-type: none"> Ta fram handlingsplan Lagkravslista
MÅL/AKTIVITETER	<ul style="list-style-type: none"> Ta fram mål/aktiviteter i linje med handlingsplan Följa upp måluppfyllelse av ovan på månadsmöten Korrigerande aktiviteter
RUTINER	<ul style="list-style-type: none"> Ta fram rutiner (exempelvis uppdaterade kemikalielistor, miljöutbildning för samtliga medarbetare) Säkerställa att rutiner efterföljs Korrigerar rutiner vid behov

VD/Ledning	Enhetschefer/Gruppchefer	Miljöansvarig	Miljögrupp	Alla anställda
<ul style="list-style-type: none"> Övergripande ansvarig för beslut och styrning av miljöarbetet. Sammanställande för ledningens genomgång Beslut om budget, mål, rutiner etc. Beslut om resurser per verksamhetsområde och för olika roller Sprida information och engagemang i hela organisationen Uppföljning av utfall och aktiviteter 	<ul style="list-style-type: none"> Sprida information till sina medarbetare Skapa engagemang på avdelningen Skapa rutiner för att fånga upp avvikelser och förbättringar Följa upp avdelnings mål kvartalsvis och rapportera till miljöansvarig fånga upp engagemang i gruppen följa upp kompetens och kompetensbehov fördela resurser 	<ul style="list-style-type: none"> Föredragande i ledningsgruppen Upprättar dokumentation i form av rutiner, mål och handlingsplaner, etc. inför beslut i ledningsgruppen Upprätta revisionsplaner Sammanställa avvikelser och förbättringsförslag Samordna miljöarbetet i verksamheten 	<ul style="list-style-type: none"> Miljöansvarig och miljöorganisationens förlängda arm i organisationen. Samla information från organisationen och rapportera till miljöansvarig. Kontrollerar att verksamheten följer uppsatta rutiner Undersöka verksamhetens förståelse för miljöarbetet. Fånga upp förbättringsförslag Utvärdera och ge förslag till kompetensutveckling 	<ul style="list-style-type: none"> Följa rutiner och policyer delta i förbättringsarbetet delta i obligatoriska utbildningar, informationsmöten etc. genomföra åtgärder enligt uppsatta mål och handlingsplaner

Under första delen av 2018 har arbetet med att lägga in miljömålen och handlingsplanen i Stratys påbörjats. Kommunens övergripande miljömål, miljöfokusområden och indikatorer kommer att kopplas ihop för respektive enhet så att den röda tråden framgår tydligt. Rapporter med översikt över hur mål, fokusområden och indikatorer hänger ihop

kommer kunna tas fram liksom utfallsrapporter per enhet och kopplade indikatorer. Det kommer också vara möjligt att i förekommande fall presentera utfallet med grafer och exempelvis se trendutvecklingen per indikator. SMART kommer att leva vidare och, ur ett miljöperspektiv, tjänstgöra som databas med extern uppdaterade miljölagskrav samt framtagna handlingsplaner kring arbetsmiljö per enhet. I SMART samlas och hålls även samtliga lagkravsdokument uppdaterade, detta kompletteras med nödlägesberedskapen som finns i akutplanen på nacka.se ([akutplanen på KanalN.](#))

Drift- och förvaltningsenheten bemannar en beredskapsstyrka för vägunderhåll under vinterperioden from 15 oktober tom 15 april. Bemanningen består av tre medarbetare varav en är arbetsledare. Styrkan är i beredskap alla vardagar mellan kl. 16.00 tom 06.30 samt dygnet runt på helgdagar. Larm kommer till största delen från SOS som är kontrakterad partner till Nacka kommun efter kontorstid. Larm kan dock även komma från medarbetare i Nacka kommun eller Kontaktcenter innan de stänger för dagen. Vardagar kontorstid kommer larm från SOS, medborgare via Kontaktcenter samt medarbetarna själva. Dagtid finns fyra arbetsledare för vägfrågor.

Arbetsledare för beredskapen har en dator eller en läsplatta, där all viktig information kring olika rutiner och telefonnummer finns att tillgå. Dokument som finns där är till exempel, telefonlista till miljöenhetens inspektörer utanför kontorstid, larmlista till andra miljöinspektörer, telefonlistan till entreprenörer som kan kallas in vid behov, telefonlista till arbetsledning för Keolis/SL, rutin för viltvård samt telefonnummer och rutin vid större olycka mm.

Miljöansvar- och kompetens

Teknisk direktör	Miljöansvar	Kompetens
Dag Björklund	Natur- och trafikprocessen	Grundläggande miljökunskap och miljöledningssystem/ Upptaktsutbildning. Chefskurs i miljöbalken våren 2012.
Enhetschefer	Miljöansvar	Kompetens
Peter Skogberg	Enheten för bygg och anläggning	Best. licens för miljökörkort. Utbildning i Miljöbalken planerad oktober 2018
Bengt Stenberg	Trafikenheten	Best. licens för miljökörkort. Utbildning i Miljöbalken planerad oktober 2018
Kristina Petterqvist	Enheten för drift offentlig utemiljö	Miljökörkort. Utbildning i Miljöbalken planerad oktober 2018
Medarbetare	Miljöansvar	Kompetens
Ulrika Forsberg	Controller, Miljöansvarig	Grundläggande miljökunskap och miljöledningssystem/ Upptaktsutbildning 2017. Miljöbalken 2018. Miljökörkortet 2018
Mats Wester	Anläggning	Chefskurs i miljöbalken våren 2012
Miljögruppen	Miljöansvar	Kompetens
Marianne Areskog	Miljögruppen/Trafikenheten	Miljökörkort. Jobbar med hållbart resande frågor.
Kajsa Gustavsson	Miljögruppen/Enheten för drift offentlig utemiljö	Miljökörkort, interna miljöutbildningar från Miljöstegen. Utbildning i Miljöbalken.

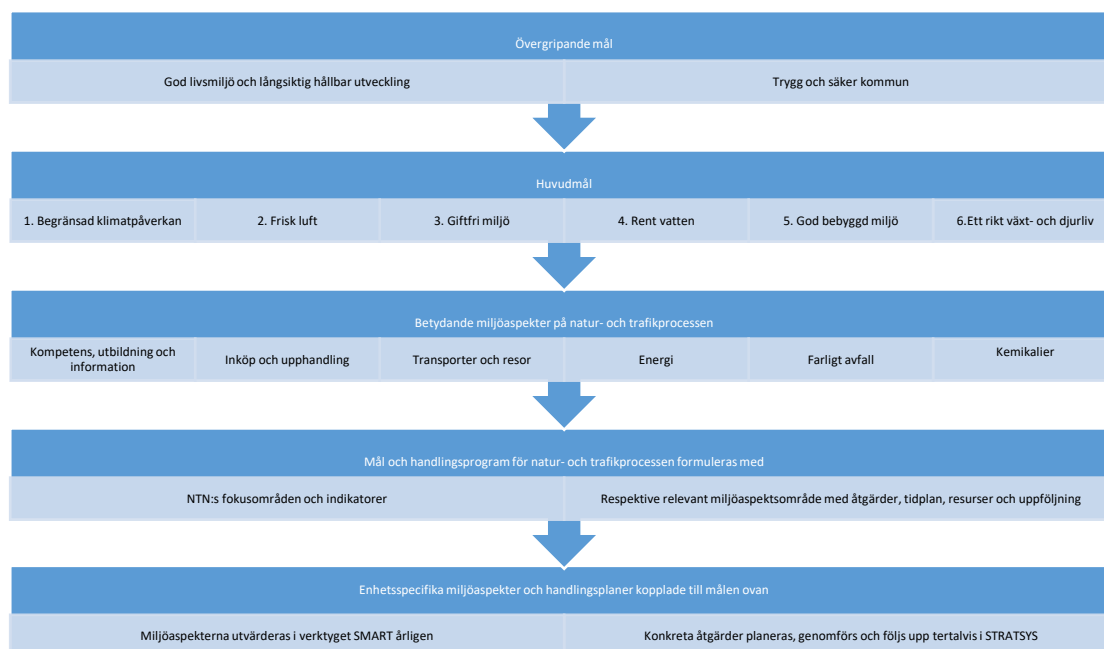
Joanna Asplind	Miljögruppen/Enheten för drift offentlig utemiljö – Förrådet Utskogen	Miljöörkort.
Anna Blomberg	Miljögruppen/Enheten för bygg och anläggning	Miljöörkort, ansvarig för miljöfrågor på enheten för bygg och anläggning
Övriga medarbetare	Alla som arbetar inom natur- och trafik-processen	Grundläggande miljökunskap, 3h alt. miljöörkort
Övriga medarbetare		Information om verksamhetens miljöarbete
Miljöstegen	Miljökonsult, stödfunktion	
Aptor	Konsult, stödfunktion för SMART	

Miljöansvarig:

Ulrika Forsberg har utsetts till miljöansvarig av natur- och trafikdirektören. Hennes ansvar och befogenhet är att driva och följa upp miljöledningsarbetet.

3 Miljöpåverkan

För att det på ett naturligt sätt ska finnas en röd tråd genom det miljöarbete som sker i kommunen som helhet har natur- och trafikprocessen valt att utgå från de övergripande målen och därefter de lokala miljömålen för att utifrån natur- och trafikprocessens påverkansfaktorer sätta de mål och handlingar som får störst effekt.

3.1 Nacka kommuns miljöpåverkan – översiktlig nulägesbeskrivning

Nacka kommun arbetar för att uppnå sex lokala miljömål (se nedan). Kommunens egen organisation, företag och enskilda behöver samverka för att det ska lyckas. I mars 2016 antog kommunfullmäktige ett miljöprogram med indikatorer för målen. På Nacka.se hittas de viktigaste styrdokumenterna. Nedan går målområdena igenom och nyckeltal är i allt väsentligt hämtat från Miljöbarometer på Nacka.se.

3.1.1 (1) Begränsad klimatpåverkan

Kunskapsunderlag:

Kunskapsunderlaget bedöms vara gott baserat på utredningsarbetet från konsultföretaget WSP angående ”Nacka kommuns klimatpåverkan av växthusgaser” samt antagandet av miljöprogram enligt ovan då en analys av Nackas klimatpåverkan och av övriga målområden fanns som underlag.

Miljömålstatus:

För att nå målet krävs kraftigt minskade utsläpp av växthusgaser. Energiproduktionen och vägtrafiken är de största utsläppskällorna i länet sett från ett produktionsperspektiv. Dock står hushållens privata konsumtion inom kategorier som flygresor, boende och matproduktion proportionerligt för en mångdubbelt större andel av Nackas totala klimatpåverkan. Energisektorns utsläpp tenderar att minska medan utsläppen från vägtrafiken ökar. Att nå målet att minska utsläpp av växthusgaser per person med 25% samtidigt som Nacka växer är en stor utmaning. Generellt har kommunen idag litet konkret inflytande över den ökande biltrafiken utanför den egna verksamheten. Personalpolitiska åtgärder t ex för att underlätta för kollektivtrafikåkande eller främjande av cykling innebär att kommunen är en god förebild för övriga verksamheter i kommunen. Kommunen utmanar andra arbetsgivare i kommunen genom att uppmärksamma insatser för att främja cykling till jobbet.

3.1.2 (2) Frisk luft

Kunskapsunderlag:

Bra, tack vare löpande data från Stockholms och Uppsala Läns Luftvårdsförbunds mätningar och modelleringar.

Miljömålstatus:

Inga miljökvalitetsnormer överskrids i Nacka, det vill säga där personer stadigvarande vistas. Utvecklingen är positiv, eftersom trenden för partiklar (PM 10 och PM 2,5) är positiv, trenden för kvävedioxid förväntas bli positiv när nästa generations fordon kommer medan trenden för marknära ozon i stadsmiljö är oförändrad. Utvecklingen av andelen av alla resor i högtrafik som sker med cykel (%) är positiv. Målnivå 2020 på 10 % är redan uppnådd. Antal cyklande vid vissa mätpunkter i förhållande till total befolkning är 5,6 passager/invånare (2016) att jämföra med målet på 15 passager/invånare år 2020. Antal påstigande i kollektivtrafiken i förhållande till total befolkning har varit konstant de senaste tio åren. Ingen målnivå är satt.

3.1.3 (3) Giftfri miljö

□ *Kunskapsunderlag:*

Kunskapsunderlaget är under uppbyggnad när det gäller data om gifter i material och byggprocess. Relativt bra avseende MIFO-objekt¹ (förorenad mark).

□ *Miljömålstatus:*

Nacka och länet står inför utmaningar, bland annat ökad belastning av kemikalier i vattenmiljön. Förutom mätningar inom ramen för arbetet med vattendirektivet mäts kemisk status i vattnet vid ett antal kommunala bad då förorenat material har hittat i närbelägen mark eller i bottensediment. Regionen är särskilt belastad till följd av den stora befolkningstätheten, tillväxttakten, hög konsumtion, transporter, ökande avfallshantering och förbränning, samt länets långa industrihistoria, vilket även Nacka har erfarit i stor utsträckning. Inom andra processer pågår ett inventeringsarbete av miljön för att upptäcka eventuella förekomster av material som kan innehålla gifter i både inomhus- och utomhusmiljöer för förskolor och skolor. Vid nybyggnad tillämpas miljöbyggnadskrav.

3.1.4 (4) Rent vatten

□ *Kunskapsunderlag:*

Relativt bra tack vare Nackas eget miljöövervakningsprogram av våra sjöar och kustvatten samt Vattenmyndighetens klassningsarbete.

□ *Miljömålstatus:*

Dåligt vad gäller kustvatten, allt kustvatten är övergött och påverkat av kemiska ämnen. Insjöarna har måttlig ekologisk status. Andel badvattenprover som inte har någon anmärkning har ökat från 82% 2014 till 99% 2016. Målvärde 100% 2020. I Nacka finns totalt 15 ytvattenförekomster som ska uppnå god status senast 2021 eller 2027. Endast 2 av 15 sjöar som provats uppnår dock ”god ekologisk status”. Övriga är alltför övergödda. Andel vattenförekomster med god kemisk status är 10 av 15 (2015) vilket motsvarar 67%. Målvärde 60% 2021. Andel sjöar med god status vad gäller övergödning 67%. Målvärde 75% 2020.

Utbyggnaden av kommunalt VA via detaljplaneläggning i förnyelseområden och samverkan med båtklubbar och andra aktörer med anläggningar för fritidsbåtar gör att påverkan från enskilda avlopp och båtbottenbehandlingsmedel minskar. Under 2017 kommer flertalet fritidsbåtar med hemmahamn i kommunen vara miljödeklarerade avseende behandling av båtbotten och tillgång till tömning av toalett. Bl a genom standardiserade kommunala arrendeavtal kommer arbetet att säkerställas för mer uppemot 90 % av alla fritidsbåtar i Nacka. Klimatförändringar i form av skyfall och översvämningar riskerar att förvärra situationen. I samband med Nackas starka expansion ställs krav på fördröjning och framförallt rening av dagvatten innan utsläpp i recipient. I planeringen ingår också analys av skyfall och ett byggande som minimerar skador vid extrema nederbördsmängder. Dessa åtgärder ska säkerställa att recipienternas status kan förbättras trots, eller snarare tack vare, bebyggelseexpansionen.

3.1.5 (5) God bebyggd miljö

□ *Kunskapsunderlag:*

Bristfälligt, men har god potential att förbättras.

□ *Miljömålstatus:*

Varierande, befolkningstillväxten medför ett stort behov av bostäder. En utmaning är att bygga den täta, tillgängliga och hälsosamma staden med frisk luft, god inom- och utomhusmiljö och tillräckliga och tillgängliga grönområden. Stor förtätningspotential är under

¹ Metodik för Inventering av Förorenade Områden

förverkligande bl a kopplat till tunnelbanans utbyggnad till Nacka men också i Orminge, Fisksätra/Saltsjöbaden och i Älta samt i förnyelseområdena utifrån den generella tillväxten i regionen.

Enligt rapporten ”Kritik på teknik” som SKL tagit fram med hjälp av SCB är andelen medborgare som dagligen nyttjar allmänna färdmedel 42% i Nacka jämfört med 12% för samtliga kommuner. Ytterligare koncentration av bebyggelse torde gynna ett hållbart resande enligt målsättningen ökad andel gång-, cykel- och kollektivtrafik i Nacka. Natur- och trafiknämnden har från 2016 satt upp indikator om tillgänglighet och kvaliteteter i parker och grönområden delvis baserade på av Boverket rekommenderade och evidensbaserade kriterier Detta har mätts under 2017 för västra Sicklaön och avsikten är att hela kommunen är mätt under 2018. Uppföljning ska ske årligen under utbyggnadsperioden fram till 2030 som nuvarande planering utgår ifrån.

Kommunen följer upp alla stadsbyggnadsprojekt från 2013 inom ramen för riktlinjerna för hållbart byggande. Genom att följa upp vilka målområden och åtgärder man planerar för kommer vi få bättre kontroll på hållbart byggande i våra projekt.

3.1.6 (6) Ett rikt växt- och djurliv

□ *Kunskapsunderlag:*

Varierande, rätt bra vad gäller generell inventering och kartering av naturområden men inte vad avser indikatorerna.

□ *Miljömålstatus:*

En långsam men kontinuerlig förlust av biologisk mångfald pågår i länet och även i Nacka. Det beror bland annat på den fragmentering av grönstrukturen som pågår, till följd av en hög exploateringstakt. Fler åtgärder krävs inom skydd, skötsel och fysisk planering, för att bygga in och inte bort biologisk mångfald. Andel av kommunytan som är naturmark med höga naturvärden 6 %. Målvärde 10 % 2030. Andel skyddad naturyta av kommunytan 22 %. Målvärde är 25 % 2030. Utvecklingen går åt rätt håll sedan 2015. Under 2016 antog natur- och trafiknämnden en vilt- och faunastrategi som bl a innehåller indikatorer som ger oss underlag för att bedöma den biologiska mångfalden. Denna strategi kopplas under 2017 direkt kommunens övergripande miljömål och konkreta mätningar påbörjas under 2018.

3.2 Natur- och trafikprocessens miljöpåverkan

Miljöutredning, betydande miljöaspekter och rådighet

Att välja ut vilka miljöområden som är verksamhetens s.k. *betydande miljöaspekter* är ett sätt att prioritera miljöarbetet mot de områden som har störst påverkan på miljön.

Aspekterna utgör således den inriktning som mål, kompetensutveckling, verksamhets rutiner och miljöledningssystemet ska fokusera på. Som grund vid riskbedömning av verksamhetens betydande miljöaspekter, vägs miljöpåverkan och omfattningen av en viss aktivitet samman. De betydande aspekter som verksamheten har rådighet över blir högst prioriterade och målsatta. Till exempel kan ”hantering av kemikalier vid klottersanering” ha stor hälso- och miljöpåverkan, och eftersom det sker inom natur- och trafikprocessen och man har rådighet när det gäller både kompetens, inköp, förvaring och hantering av kemikalierna som används vid klottersaneringen, är detta en betydande miljöaspekt som blir prioriterad och målsatt.

Natur- och trafikprocessens totala miljöpåverkan har kartlagts under 2011 - 2015. Genom riskbedömning identifierades sedan de betydande miljöaspektsområdena i verksamheten.

Natur- och trafikprocessens betydande miljöaspekter ligger inom:

1. Kompetens, utbildning och information
2. Inköp och upphandling
3. Transporter och resor
4. Energi
5. Farligt avfall
6. Kemikalier

Enheternas betydande miljöaspekter skiljer sig åt

Natur- och trafikprocessen består till två tredjedelar av tjänstemän som sitter i stadshuset och en tredjedel som arbetar operativt med drift och underhåll. Bland tjänstemännen i stadshuset finns påverkansmöjligheter när det gäller upphandling av entreprenader för drift- och underhåll vid utbyggnad och underhåll av kommunens infrastruktur. Många av de betydande miljöaspekterna ansvarar enheten för drift offentlig utemiljö för. Natur- och trafikprocessen saknar rådighet över uppvärmning, avfallshantering och produktval i stadshuset, vilket i stället serviceenheten och inköpsenheten kan påverka.

4 Miljöprogram Natur- och trafikprocessens miljöstrategi

Det av KF antagna Miljöprogrammet 2016 - 2030 visar färdriktningen och ambitionsnivån övergripande för kommunens miljöarbete. Den ska medverka till en god livsmiljö och en långsiktigt hållbar utveckling genom att följande mål realiserar:

- Nacka ska bidra till att minska den globala klimatpåverkan genom att sänka sina direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.
- Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.
- Nacka ska vara så giftfritt att inte människor eller miljö påverkas negativt.
- Sjöar och vattendrags biologiska och ekologiska värden ska bevaras. Kust och farvatten i Nacka ska ha goda förutsättningar för rik biologisk mångfald och ha god tillgänglighet för rekreation.
- Den bebyggda miljön i Nacka ska bidra till en god livsmiljö där resurser nyttjas på ett hållbart sätt. Det ska vara nära till naturen och människors hälsa ska stå i fokus. Nackas sårbarhet inför effekterna av klimatförändringar ska minska.
- Nacka ska ha ett attraktivt och varierat landskap med en bevarad mångfald av djur och växter.

I miljöprogrammet har varje miljömål försetts med indikatorer och tidsatta målnivåer. Med hjälp av indikatorerna följer kommunstyrelsen upp hur arbetet mot att nå miljömålen fortlöper. Resultaten av miljömålsarbetet följs upp årligen av kommun-

styrelsen och redovisas i kommunens årsredovisning. Miljömålen och indikatorerna kommer att behöva utvärderas och vid behov revideras under de 15 år som programmet gäller.

Uppföljning, utvärdering och återkoppling av kommunens miljöprogram

I samband med uppföljning och utvärdering av Nacka kommuns miljöarbete enligt miljöprogrammets intentioner, ska uppföljning och utvärdering genomföras. Resultatet av detta liksom uppföljningen av miljösituationen samlas i ett hållbarhetsbokslut som rapporteras till politiken. Natur- och trafikprocessens miljöarbete kompletterar kommunens övergripande arbete för att nå miljömålen.

Natur- och trafikprocessens miljöarbete

Vi minskar kontinuerligt vår miljöpåverkan, med fokus på våra betydande miljöaspekter inom områdena kompetens, upphandling och inköp, transport och resor, energi, avfall och kemikalier. Detta görs genom att natur- och trafikprocessen följer kommunens övergripande riktlinjer på miljöområdet enligt följande:

- Natur- och trafikprocessen ska ständigt utveckla samt förbättra sitt miljöarbete. Samtliga medarbetare ska få utbildning och information för att kunna ta ett aktivt ansvar för vår miljöpåverkan.
- Natur- och trafikprocessen ska förebygga tillbud och olyckor som negativt påverkar hälsa, miljö och egendom, genom att årligen genomföra en riskbedömning inom säkerhet, miljö och arbetsmiljö för att identifiera behov av åtgärder inom nämnda områden. För detta används [Verktyslådan SMART](#)
- Natur- och trafikprocessen ska påverka sina leverantörer till ansvarsfullt miljöarbete och beakta miljöhänsyn såväl vid löpande upphandling som inför varje investeringsbeslut. Enligt kommunens [policy för inköp och upphandling](#) uppfylls miljökraven genom att handla varor och tjänster som är miljöanpassade med avseende på den yttre miljön och arbetsmiljön, material- och energieffektiva samt tillverkade av förnybara råvaror och återvunnet material. Dessa varor ska även kunna återanvändas/återvinnas samt vara biologiskt lätt nedbrytbara utan skadliga restprodukter. Skadliga ämnen för miljön och hälsa ska ersättas med mindre farliga.
- Natur- och trafikprocessens resor inom tjänsten ska minimera klimatpåverkan genom att enhetscheferna arbetar in kommunens medarbetarpolicy som innefattar i sin verksamhet, så att samtliga medarbetare tar ett eget ansvar för att alla resor för Nacka kommun görs så klimatanpassade som möjligt. Standardfordon leasas i regel, miljöklassade fordon. Se separat fordonslista.
- Natur- och trafikprocessen ska i enlighet med kommunens dagvattenpolicy verka för att kommunens dagvatten omhändertas miljöanpassat och säkert, genom att redan från planeringsstadiet identifiera de möjligheter som finns för området, för att nyttja dessa på bästa möjliga sätt.
- Natur- och trafikprocessen ska delta aktivt i Nacka kommuns stadsbyggnadsprocess, för att bidra med sin expertis så att föroreningar minimeras i sjöar och vattendrag, och byggandet av infrastrukturen blir långsiktigt hållbart ur tekniskt, ekonomiskt och socialt hänseende. Natur- och trafikprocessen ska öppet redovisa

sin miljöpåverkan och kommunicera sitt miljöarbete internt inom kommunen samt externt till medborgare och andra intressenter genom att årligen uppdatera verksamhetens miljöberättelse.

- Natur- och trafikprocessen ska uppfylla gällande miljölagstiftning och miljömyndigheternas krav, genom att regelbundet hålla sig uppdaterad med gällande lagkrav, och ha en enligt miljöbalken väl fungerande egenkontroll. Gällande lagkrav finns att läsa i Lagportalen i Verktygslådan SMART. Aktuella författningar/lagar hålls uppdaterade av systemägaren Aptor AB, uppdateringarna sker en gång varje månad. Alla med administratörbehörighet får e-post med information om uppdateringar i lag-listan. Var och en kan via Lagportalen begära uppdateringar via e-postutskick. Alla medarbetare inom Natur- och trafikprocessen ska känna till och kunna tillämpa de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. Miljöbalken.

5 Övergripande mål

Övergripande målbild – Nacka kommun:

Kommunfullmäktige har antagit fyra övergripande mål. Målen är avsedda att styra så att visionen ”Öppenhet och mångfald” uppnås, och följer den grundläggande värderingen ”Förtroende och respekt för människors kunskap och egen förmåga, samt för deras vilja att ta ansvar.”

De övergripande mål som visar färdriktning och ambitionsnivå för kommunens miljöarbete tillsammans med kommunens miljömål är följande:

Bästa utveckling för alla

Alla som bor och verkar i Nacka får bästa möjliga förutsättningar för sin utveckling och för att kunna förverkliga sina egna drömmar och idéer. Kommunen möter varje Nackabo och aktörs behov och ambition med flexibilitet, enkelhet, snabbhet och öppenhet. Stor valfrihet och inflytande på riktigt kännetecknar Nacka. Nyfikenhet, lärande och entreprenörskap präglar verksamheterna liksom lusten att vara kreativ, skapa och uppleva. Alla verksamheter har hög kvalitet och bidrar till en god hälsa.

Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka

Nacka är en välkomnande, tolerant och nyskapande plats att bo, besöka och arbeta i. Här finns spännande miljöer och levande mötesplatser som är trygga och tillgängliga. Det unika i kommundelarna bevaras och utvecklas. Framkomligheten är god, bebyggelsen tät och varierad och naturen är nära i hela Nacka. Kultur- och idrottslivet är rikt och aktivt. Rent vatten, frisk luft, ett rikt växt- och djurliv och en god bebyggd miljö kännetecknar Nackas miljöambitioner. Kommunen arbetar för en låg klimatpåverkan och en giftfri miljö.

Stark och balanserad tillväxt

Nacka växer för fler. Fram till 2030 ska minst 20 000 nya bostäder byggas och 15 000 nya arbetsplatser skapas. Nacka ska ha ett företagsklimat i toppklass. Tillväxten sker med ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet på kort och lång sikt. Nacka utvecklas i nära samspel med nackabor, civilsamhälle och näringsliv genom att tänka nytt, långsiktigt och innovativt. Genom tillväxten bidrar Nacka aktivt till utvecklingen i Stockholmsregionen.

Maximalt värde för skattepengarna

Nacka erbjuder hög kvalitet och effektiv service till alla Nackabor. Rätt saker görs i rätt tid och på rätt sätt, så att kostnaderna blir låga. Kommunen har lägsta möjliga skatt och påverkbara avgifter. Genom öppenhet, inflytande, dialog och stora möjligheter till egna val medverkar Nackaborna till att få maximalt värde för skattepengarna. Nackas ambition att vara bäst på att vara kommun bidrar till prioritering av vad en kommun ska göra och ständig utveckling på alla områden.

Miljömål

I juni 2014 fattade kommunfullmäktige beslut om att anta lokala miljömål (numera ingående i ”Miljöprogram 2016 - 2030” ovan) för Nacka. Utgångspunkten var att ansluta sig till Länsstyrelsens regionala prioritering av sex utav de 16 nationella miljömålen, vilka även nu är Nackas huvudmål. En lokal modifiering är gjord vad gäller de vattenrelaterade målen. ”Levande sjöar, vattendrag och hav i balans” är en kombination av tre av de nationella miljömålen avseende vatten och övergödning.

Under processen att arbeta fram kommunens miljömål genomfördes ett arbete med att identifiera vilka åtgärder som redan görs inom natur- och trafikprocessen för att medverka till att miljömålen nås. Kompletterande arbete har skett efter fastställande av målen och kommer att inarbetas systematiskt i nämndens arbete med mål och budget 2019 - 2021. Som delrapportering till nämnden kommer kommentarerna till miljömålen i denna berättelse att ske under april månad.

6 Handlingsplan

På övergripande nivå genomförs en mängd aktiviteter som genom natur- och trafikprocessens möjliga påverkansfaktorer bidrar till att de lokala miljömålen uppnås. Detaljerade handlingsplaner för gemensamma miljöåtaganden ansvarar respektive utsedd ansvarig för att upprätta och efterfölja. Nedan beskrivs i korthet de aktiviteter som ska leda till att målen uppnås. Under 2018 kommer också en uppdatering genomföras med speciellt fokus på att tydliggöra hur verksamheten ser ut efter omorganisationen och var respektive enhets miljöpåverkan ligger.

6.1 Natur- och trafikprocessens enhetsspecifika miljöåtaganden

Enhetsspecifika miljöåtaganden och handlingsplaner återfinns i Stratsys och SMART.

7 Indikatorer

Kompetens:

Andel medarbetare med genomförd eller pågående grundläggande miljöutbildning är 92,5%. Under våren 2018 är utbildning schemalagd för att nå 100%.

Upphandling och inköp:

Andel genomförda upphandlingar som ställer miljökrav utifrån Nacka kommuns [policy för inköp och upphandling](#). Enligt inköpsenheten ställs miljökrav för de upphandlingar som görs from 2013 Miljöstyrningsrådets (MSR) avancerade nivå (om MSR tagit fram miljökrav för det område som upphandlas). För entreprenadupphandlingar ställs regelmässigt miljökrav som är likvärdiga med MSR:s avancerade nivå. 100%.

Transporter och resor:

Andelen miljöfordon som används i tjänsten för persontransporter enligt [definition från Vägtrafikskattelagen SFS 2006:227](#): 100%

Energi:

Energiförbrukning för gatubelysningen. Antalet MWh/år: 5 612 (2015) MWh/år (6 100 MWh/år 2013). [Eftersöker data för 2016 och 2017](#)

Kemikalier:

Jättebjörnlokor; hela beståndet på 46 st bekämpades under 2017 på mekanisk väg, och planen är att fortsätta så under 2018. När det gäller verksamheten i Nyckelviken används enbart biologisk bekämpning till odlingen i växthuset. Nyttodjur (steklar, baggar, kvalster etc.) köps in för att bekämpa skadedjur och i trädgården används naturgödselmedel som exempelvis kogödsel.

8 Miljöförbättringar

Inom natur- och trafikprocessen sker dagligen arbeten som påverkar miljön på ett eller annat vis. Vår ambition är att i varje arbete beakta miljön och genomföra åtgärder som leder till förbättringar. Vissa åtgärder har större påverkan än andra, men inte heller de små åtgärderna får förringas. Nedan listas exempel på påbörjade, pågående och genomförda miljöförbättringar:

Begränsad klimatpåverkan:

Inom målet begränsad klimatpåverkan ryms många av de strategier och planer som tas fram inom natur- och trafikprocessen, exempelvis, parkeringsstrategi, cykelplan, grönstrukturprogram och ekosystemtjänster. Flera är beslutade sedan ett par år tillbaka och arbetet för att verkställa planerna har kommit en bra bit på väg.

- I mål och budget inför 2019 ska samtliga investeringsärendens påverkan relativt kommunens miljömål redovisas/kommenteras.
- Cykelplan – finns beslutad av TN, KS, KF². Många olika initiativ och projekt inom cykel.
- Utfasning av kvicksilver i kommunens belysning – klart!
- Övergång till ledbelysning pågår.
- Genomfört energibesparing genom kortare tid som belysning är tänd. Bedöms ej rimligt att sänka ytterligare.
- Leasa miljöbilar
- Arbetar strategiskt med beteendepåverkan inom kommunikationer (mobility management) - arbete pågår med framkomlighetsåtgärder, med gång- och cykelbanor och med tillgänglighetsåtgärder för att öka kollektivtrafikåkandet, säkra skolvägar för att barn ska ta sig till och från skola gående eller per cykel, mm.
- Regionalt samarbete kring framkomlighet för alla trafikslag. Direktrapportering av trafikstörande arbeten tillgängligt via app från 5/4. Minskar köbildning och underlättar rationellt val av trafikslag och tidpunkt för resor.
- God avfallshantering på förrådet vid Duvnäs Utskog – komprimatorer är upphandlade och på plats. Sopsortering sker av allt avfall, både från Nyckelviken och Utskogen, i Containers i Utskogen.
- Endast miljöklassade maskiner upphandlas till Utskogen
- Vid slyröjning, beskärning och vägkantsslätter arbetar vi med att bevara och utveckla den biologiska mångfalden
- Vi försöker att återanvända material som skyltar, bänkar och papperskorgar genom att renovera istället för att kassera.
- Tak uppfört över gödselplatta i Nyckelviken, även gjutit en klack och gjutit inkörningsyta för traktor.
- För 6 år sedan investerade kommunen i bergvärme och kompletterande luftvärmeväxlare till vissa hus i Nyckelviken. All oljeuppvärmning upphörde. Investeringsutgiften är intjänad 2019.
- Investering av eldrivna gräsklippnings robotar till Nyckelviken under 2017. Använder nästan enbart eldrivna redskap.
- 2018 ska ett försök göras att odla med biokol eftersom det inkommit en motion om att ev bygga en biokolsanläggning i Nacka.
- Allt trädgårdsavfall samt matavfall komposteras och återanvänder jorden i trädgården
- Särskild genomgång för utbyte av övriga fordon och redskap vid Utskogen sker i samband med Mål och budget 2019 - 2021.

² TN (Tekniska nämnden, nuvarande natur- och trafiknämnden), KS (Kommunstyrelsen), KF (Kommunfullmäktige)

Frisk luft:

Vad gäller miljömålet frisk luft pågår arbeten huvudsakligen inom trafikområdet och inom park- och naturområdet. Bland annat i arbetet med ekosystemtjänster och underlättande för gång-, cykel- och kollektivresande.

Giftfri miljö:

För att minska gifter i miljön så finns det ett flertal åtgärder kopplade till kommunens avfallsplan bland annat för att underlätta insamlandet av miljöfarliga produkter. Kemikalier ska hanteras på ett föreskrivet vis och insatser har genomförts under de senaste åren för att underlätta rätt hantering och användning av kemikalier inom driftverksamheten. Bland annat vid upphandling av driftsentreprenader finns krav på användning och hantering av eventuella bekämpningsmedel och avfallshantering. En annan åtgärd har varit att minska saltanvändning genom att använda saltlake istället för rent salt vid halkbekämpning. Vi undviker också att odla kulturer som kräver kemikalier i form av exempelvis retarderingsmedel/(stråfökortningsmedel). Jättebjörnloror bekämpas endast mekaniskt.

Rent vatten:

Inom området rent vatten är dagvattenfrågan stor och stora resurser sätts in för att förbättra reningskapaciteten i dagvattensystemen. Här genomförs åtgärder både på lång och kort sikt, som exempelvis att inte använda konstgödsel vid Nyckelviken och att sly röja diken för att de ska ha god dagvattenfunktionalitet. Medarbetare deltar även i planering av nya dagvattenanläggningar för fördröjning och rening som ska skötas av drift och förvaltning på allmän plats. Projekt Raingarden är startat där kommunen anlägger regnbäddar för uppsamling av dagvatten.

God bebyggd miljö:

Förutom att bibehålla goda funktioner i befintlig miljö genom drift och förvaltningsåtgärder deltar medarbetare ofta som experter inom stadsbyggnadsprojekt för att bidra med kunskaper inom respektive kompetensområden. Detta bland annat för att säkerställa att driftsfrågorna beaktas redan i utbyggnadsskedet. Ett arbete med att kartlägga och skapa system för kontinuerlig uppföljning av kommunens parkstruktur pågår. Genom att använda evidensbaserade metoder för att följa tillgänglighet och kvaliteter skapas en tillförlitlig grund för att utveckla en god bebyggd offentlig miljö i Nacka för att gynna en god folkhälsa och biologisk mångfald.

Ett rikt växt och djurliv:

Under 2015 har underlag till en vilt- och faunastrategi tagits fram som också antagits av natur- och trafiknämnden. Där har ett antal indikatorarter angivits som grund för att följa upp status på växt och djurlivet i Nacka. Den har tagits fram parallellt med miljömålsarbetet men ansluter väl till de målen som satts där. Praktiska mätningar inleddes 2018 innan den kraftiga utbyggnaden av Nacka Stad inleddes. Medarbetare inom natur- och

trafikprocessen som huvudsakligen bidrar till att uppnå målet om ett rikt växt och djurliv. Här genomförs åtgärder som bildande och drift av naturreservat, restaurering av våtmarker, naturbetesmarker, grodprojekt och implementering av nyligen antagen friluftspan.

9 Förteckning över genomgångna utbildningar

- Grundläggande utbildning i miljökunskap i samarbete med Miljöstegen – ca 25 medarbetare
- Miljökörkortet, 74 av 80 medarbetare. För återstoden är antingen utbildningen påbörjad eller planerad att börja under våren 2018.
- Utbildning i miljöbalken för enhetschefer.
- Utbildning i miljökrav i samband med upphandling – 60 talet medarbetare
- Utbildning i Ekosystemtjänster – träd i gatumiljön – 60 talet medarbetare
- Utbildning Dagvatten – 60 talet medarbetare
- Ny utbildning i miljöbalken planerad till oktober 2018.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

POSTADRESS

Nacka kommun, 131 81 Nacka

BESÖKSADRESS

Stadshuset, Granitvägen 15

TELEFON

08-718 80 00

E-POST

info@nacka.se

SMS

716 80

WEBB

www.nacka.se

ORG.NUMMER

212000-0167